

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології
Кафедра педагогіки, психології, соціальної роботи та
менеджменту

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Вступ 2024 року

Для студентів спеціальності за спеціальністю 053 Психологія

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Освітньо-професійна програма «ПСИХОЛОГІЯ»

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форми навчання

Викладач: Рябко Юрій Володимирович

Email: ryabko@gnpu.edu.ua

Кількість часу на вивчення

Кредитів	Денна	Заочна
	3	3
Аудиторних:	36	10
Лекцій	18	6
Практичних занять	18	4
Самостійна робота студента	54	80
Форма контролю	залік	залік

1. Анотація курсу

ОК «Вступ до спеціальності» вивчається здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти у **першому** семестрі. Освітній процес охоплює лекційні та практичні заняття, виконання самостійних робіт, модульних контрольних робіт та підсумковий контроль (іспит).

Місце ОК в ОПП:

Навчальну дисципліну «Вступ до спеціальності» **ОК 10** внесено до обов'язкових компонентів ОПП циклу дисциплін професійної підготовки.

Курс «Вступ до спеціальності» використовує міждисциплінарні знання з загальної психології, вікової і педагогічної психології, соціальної психології, отримані знання використовуються здобувачами освіти при вивченні дисциплін «Загальна психологія з практикумом», «Психологічна служба в системі освіти», проходженні навчально-ознайомлювальної безвідривної практики.

Мета навчальної дисципліни: ознайомлення здобувачів освіти з особливостями психології як науки і професійної діяльності, основними шляхами і завданнями професійного становлення науковця психолога і психолога – практика.

Завдання навчального курсу:

- 1) формування загального уявлення про психологію як науку в системі наукових знань про людину,
- 2) формування уявлень про практичну психологію як теоретичну основу психологічної практики;
- 3) формування загального уявлення про зміст та особливості професійної діяльності психологів за основними напрямками;
- 4) ознайомлення з основними напрямками професійної діяльності психологів у різних сферах життєдіяльності суспільства;
- 5) ознайомлення з основними професійними вимогами до особистості психолога, основними суперечностями в професійному становленні психолога – професіонала;

- б) надання знань, необхідних здобувачам освіти для ефективного навчання у вищому навчальному закладі за спеціальністю «Психологія».

розкрити закономірності феномену психологічної практики, місця прикладної психології в системі знань про людину;

2) розкрити історичні передумови виникнення і розвитку психологічної служби в системі освіти України;

3) розкрити особливості діяльності відомчих психологічних служб в Україні, психологічних служб підтримки освіти в інших країнах;

4) сформувані уявлення про мету, завдання і принципи організації, структуру та управління психологічною службою, організаційні моделі служби.

5) розкрити специфіку діяльності служби у закладах дошкільної освіти, у початковій і основній школі, позашкільних навчальних закладах, у вищих навчальних закладах освіти, особливості діяльності ПМПК.

б) сформувані уявлення про шляхи професійного становлення особистості практичного психолога і професійне зростання фахівця психологічної служби.

Очікувані результати навчання:

У результаті вивчення освітнього компонента здобувач повинен набути таких компетентностей.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК13. Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети.

Фахові компетентності:

ФК2. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів.

ФК4. Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.

ФК5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах.

ФК8. Здатність застосовувати сучасні експериментальні методи роботи з соціальними об'єктами в польових і лабораторних умовах.

Програмні результати:

ПРН5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРН6. Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.

ПРН7. Використовувати спеціалізоване програмне забезпечення у ході розв'язання професійних завдань.

ПРН10. Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах.

ПРН11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

ПРН13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання:

Комп'ютер Windows 7 або пізнішої версії, Mozilla Firefox, MS Office 2010 або пізнішої версії; Google Клас, Zoom, доступ до електронних журналів бібліотеки; доступ до електронних бібліотечних ресурсів світу.

2. Організація навчання

Види занять.

Лекція-бесіда, передбачає безпосередній контакт викладача з аудиторією. Запитання адресуються до всіх, студенти відповідають з місця; викладач піклується про те, щоб запитання не залишалися без відповіді. Запитання не для контролю знань, а для з'ясування рівня орієнтованості і пізнання здобувачів освіти з проблем курсу, міри їх готовності до сприйняття наступного матеріалу. В умовах карантину (дистанційне навчання) лекційні заняття проводяться на платформі ZOOM.

Практичне заняття передбачає детальний розгляд здобувачами освіти окремих теоретичних положень курсу та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідно до сформованих завдань. Перелік тем практичної роботи визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Практичне заняття включає: проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок здобувачів освіти; постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, - розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання. Оцінки, отримані студентом за окремі практичні заняття, зараховуються під час виставлення підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни. В умовах карантину (дистанційне навчання) практичні заняття проводяться з використанням сервісу classroom google.

Самостійна робота студента (СРС) - це самостійна діяльність-учіння здобувачів освіти, яку викладач планує разом зі студентом, але виконує її студент за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача. Зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни і передбачає:

- 1) опрацювання лекційного матеріалу;
- 2) підготовку до практичного заняття;
- 3) виконання творчих робіт за запропонованою тематикою;
- 4) роботу з термінологічним словником;
- 5) роботу з науковими першоджерелами, ознайомлення з новинками наукової літератури;

В умовах дистанційного навчання планування самостійної роботи студентів, методичне керівництво і контроль за її виконанням відбувається з використанням платформи ZOOM.

3. Структура дисципліни

Тема	Лекції (год.)	Лаб. роб. (год.)	Практ. роб. (год.)	СРС
Змістовий модуль 1. Психологія як наука і вид професійної діяльності				
1.1. Наукова і прикладна (практична) психологія на сучасному етапі.	4/1	-	4/-	20/20
1.2. Деонтологічні принципи і базові настанови в роботі психолога	2/-	-	2/1	10/20
Змістовий модуль 2. Професійне становлення і особистісний розвиток психолога				
2.1. Професійна підготовка психолога.	2/-	-	2/-	10/20
2.2. Професійне зростання, особистісний розвиток і психопрофілактика в професійній діяльності психолога.	2/-	-	2/-	15/20
2.3. Організація та структура психологічної	2/-	-	2/-	15/20

служби системи освіти України				
Змістовий модуль 3. Основні напрями діяльності психолога - практика				
3.1. Особистість як предмет психологічних досліджень і об'єкт психологічної практики	2/1	-	2/-	10/10
3.2. Психодіагностика, психологічна експертиза і психопрогностика в діяльності психолога	2/1	-	2/1	10/12
3.3. Психологічне консультування, психокорекція, психологічна просвіта.	2/-	-	2/1	10/10
Разом	18/6	-	18/4	100/132

**Перелік питань до підсумкового контролю із дисципліни
«Вступ до спеціальності» (залік)**

1. Наукова і прикладна (практична) психологія на сучасному етапі.
2. Основна проблематика практичної психології (психологічної допомоги) у сучасному світі.
3. Міфи суспільної свідомості про психологів і психологію.
4. Професійні вимоги до психолога-практика.
5. Професійна підготовка практичного психолога: особистісні риси психолога.
6. Структура професійної підготовки психолога-практика.
7. Підготовка у ЗВО фахівців за спеціальністю «психологія»
8. Організація навчально-виховного процесу у закладі вищої освіти.
9. Організація педагогічної практики як основа формування професійних навичок.
10. Наукова діяльність студентів.
11. Підвищення кваліфікації і особистісне зростання психолога-практика
12. Місце супервізії в професійному становленні психолога-практика.
13. Можливості Балінтівських груп психологів-психотерапевтів і психологів-консультантів.
14. Інтервізія як засіб професійного зростання.
15. Екологія роботи практичного психолога
16. «Кризи розчарування» і основні етапи розвитку психолога професіонала (за Н. С. Пряжніковим, Є. Ю. Пряжніковою).
17. Поняття про професійні деформації та способи їх попередження.
18. Профілактика синдрому професійного вигорання.
19. Суперечності професійного становлення практичного психолога на сучасному етапі розвитку українського суспільства.
20. Деонтологічні принципи в роботі психолога
21. Деонтологічні принципи: Етичний кодекс психолога.
22. Фундаментальні настанови діяльності практичного психолога.
23. Особистість як предмет практичної психології
24. Поняття про особистість.
25. Теорії особистості (на прикладі психодинамічних, біхевіоральних, когнітивістських, гуманістичних, екзистенційних підходів).
26. Проблема викривлень у особистісному розвитку людини.
27. Співвідношення свідомого і несвідомого в психічному апараті людини. Механізми психологічного захисту.

28. Спілкування як основа професійної діяльності психолога
29. Соціально-психологічні феномени в спілкуванні (установки, атрибуція, навіюваність, сумісність).
30. Стратегії і види спілкування.
31. Вербальні і невербальні засоби спілкування.
32. Позичії спілкування. Психологічна дистанція у спілкуванні.
33. Тренінг професійних навичок у спілкуванні.
34. Психологічна служба системи освіти, її функції, завдання, структура.
35. Відомчі психологічні служби в Україні.
36. Основні види і напрямки діяльності практичного психолога
37. Зміст діяльності і форми роботи шкільного психолога.
38. Психологічна просвіта на прикладі шкільної психологічної служби.
39. Психологічна профілактика в навчально-виховному процесі.
40. Шкільна психодіагностика.
41. Психологічна експертиза і психопрогностика в діяльності шкільного психолога.
42. Психологічне консультування: мета, завдання, принципи.
43. Психологічне консультування учасників навчально-виховного процесу.
44. Поняття про психологічну корекцію. Мета, завдання, напрямки психокорекції.
45. Психокорекція в діяльності психолога психологічної служби системи освіти.

Зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни і передбачає:

- 1) опрацювання лекційного матеріалу;
- 2) підготовку до практичного заняття;
- 3) виконання творчих робіт за запропонованою тематикою;
- 4) роботу з термінологічним словником;
- 5) роботу з науковими першоджерелами, ознайомлення з новинками наукової літератури;

4. Політика курсу:

Базується на основних засадах академічної доброчесності та відкритості.

5. Інформаційне забезпечення

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Вступ до спеціальності [Електронний ресурс]: електрон. метод. рекомендації до курсу «Вступ до спеціальності» для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти спец. 053 «Психологія» / уклад. О.І. Кононенко, Л.В. Полещук. Одеса, 2023. 39 с. 309 Кбайт.
2. Дуткевич Т.В., Савицька О.В. Практична психологія: вступ у спеціальність: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 256 с.
3. Іванова О., Москалюк Л., Корсун С. Психологія. Вступ до спеціальності. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 184 с.
4. Митник О.Я., Середюк Т.В., Чистяк О.В. Організація психологічної служби. Київ: Слово. 2020. 40 с.
5. Москальова А. С. Брюховецька О.В. Психологія: вступ до спеціальності: навч.-метод. посіб. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. 216 с.
6. Періг І.М. Вступ до спеціальності «Психологія»: навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Психологія», «Практична психологія». Тернопіль: ТНТУ імені Івана Пулюя, 2017. 63 с.
7. Тарасова Т.Б. Психологічна просвіта. Суми: Університетська книга, 2023. 462 с.
8. Психологічна служба: Підруч. / [В.Г. Панок (наук. ред.), А.Г. Обухівська, В.Д. Острова та ін.]. Київ: Ніка-Центр, 2016. 362 с.

9. Строяновська О. В. Психологічна служба в системі освіти: практикум з навчального курсу для практичних психологів; навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Каравела, 2010. 176 с.

Додаткова

1. Москальова А. С. Брюховецька О.В. Психологія: вступ до спеціальності: навч.-метод. посіб. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. 216 с.
2. Особистість у сучасному соціопсихологічному вимірі / за заг.ред.Пріба Г.А., Калюжної Є.М., Київ: Олді+, 2022. 554 с.
3. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Психодіагностичний інструментарій в умовах дошкільного закладу : навч. посіб. Київ. : Центр учбової літератури, 2017. 296 с.
4. Панок В. Г., Острова В. Д. Психологічна служба вищого навчального закладу (організаційно-методичні аспекти) : метод.посіб. Київ : Освіта України, 2010. 230 с.
5. Приходько Ю. О. Практична психологія: введення у професію [Текст] : навч. посіб. - Вид. 2-ге, доп. Київ : Каравела, 2010. 232 с.
6. Чернобровкіна В. А. Психологія особистісної свободи: моногр. Луганськ : ДЗ "ЛНУ ім. Тараса Шевченка", 2012. 458 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Етичний кодекс психолога [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу: <http://psyua.com.ua/page/zakon.php>; www.psyjournals.org.ua
2. Лист МОНУ Про методичні рекомендації «Пріоритетні напрямки роботи психологічної служби в системі освіти України у 2024/2025 навчальному році» від 08.08.2024 № 21/08-1233
<http://psychologdcpp.in.ua/%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4-%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC/>
3. Лист МОНУ «Про пріоритетні напрямки роботи психологічної служби у системі освіти у 2023/2024 навчальному році» від 21.08.2023 № 1/12492-23
https://psychologdcpp.in.ua/%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%96%D0%CC%88_%D0%B4%D0%BB%D1%8F%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D1%96%D0%CC%88_%D1%81%D0%BB/

6. Система оцінювання

ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ: залік.

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ: модульні роботи, тестові завдання, оцінки за завдання практичних виконаних письмово у Google Клас, усні опитування на практичних заняттях. Індивідуальне науково-творче завдання.

Рівні навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності»

Оцінка ECTS	Сума балів за 100 бальною шкалою	Критерії
-------------	----------------------------------	----------

A	90-100	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями	Студент вільно володіє навчальним матеріалом, успішно розв'язує завдання підвищеної складності, аргументовано висловлює свої думки, виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань, під час виконання самостійної роботи. Основні питання розкриває на високому теоретичному й практичному рівнях, без ускладнень орієнтується в матеріалі, повністю відповідає на додаткові запитання. Якість відповідей свідчить про вільне володіння навчальним матеріалом, а також про ознайомлення з додатковим матеріалом із навчальної дисципліни. Набуті компетенції творчо застосовує в професійній предметній діяльності.
B	82-89	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження	Студент володіє навчальним матеріалом у межах програми навчальної дисципліни на творчому рівні. Під час відповідей виявляє вільне володіння лекційним і практичним матеріалом, проте у відповідях допускає неточності.
C	74-81	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками	Студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, проте не має достатніх знань та вмінь для формулювання висновків, допускає суттєві неточності. Розкриває основні питання, а на додаткові відповідає неповно. Ознайомлення з додатковими джерелами не є систематизованим.
D	64-73	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками	Студент володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, уміє використовувати знання в стандартних ситуаціях. Послугується тільки загальним поняттєвим апаратом, у цілому орієнтується в досліджуваному предметі, але розкриваючи основні питання допускає суттєві помилки.
E	60-63	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній.	Домінує репродуктивний виклад інформації; труднощі в проведенні міжпредметних зв'язків навіть з допомогою викладача; знання основної термінології.

FX	35-59	Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни	Студент володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно. Робить принципові помилки у відповідях, не може дати обґрунтовані відповіді на всі основні питання викладача, не орієнтується в основних теоретичних і практичних положеннях курсу або не засвоїв окремі розділи курсу.
F	1-34	Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни	Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни.

Розподіл балів у межах навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності»

Денна форма навчання

<i>Практичні заняття</i>									<i>Модульний контроль</i>	<i>Форма семестрової атестації - залік</i>
Максимальна кількість балів -75									Максимальна кількість балів -15	Максимальна кількість балів - 10
ПЗ1	ПЗ2	ПЗ3	ПЗ4	ПЗ5	ПЗ6	ПЗ7	ПЗ8	ПЗ9	МК	залік
8	9	8	9	8	8	9	8	8	15	10
Всього – 100 балів										

Заочна форма навчання

<i>Практичні заняття</i>		<i>Модульний контроль</i>	<i>Форма семестрової атестації - залік</i>
Максимальна кількість балів -75		Максимальна кількість балів -15	Максимальна кількість балів -10
ПЗ1	ПЗ2	МК	залік
35	40	15	10
Всього – 100 балів			